

Saj tudi mlado dete dostikrat od maternih pers nič živeža ne dobí in mora s kravjim mlekom zadovoljno biti.

Dr. Bleiweis.

Še nekaj od mizarskiga in tesarskiga lesá.

(Nadalje.)

Res, de pozimi sekan les ostane gost, kerpek in težák, de se da za kurjavo práv práv koristno porabiti, zato, kér se vsa vodena in smolnata sočnost po njem zgosti in sterdi, in takó rekoč, se že v les spremeníva; tudi za marsiktero delo je zimski les práv koristen in terpežin, nikdar pa ni pripraven za sploh vsako mizarsko in tesarsko delo, zato ne, kér se les zimskiga časa sekan nikdar popolnoma ne razsuší, kér sočnost in mokrota ne moreta čisto iz njega zginiti, zgošen sok zastáne v lesu in se zamoči v njem; zamok pa nikdar ne preide, tudi v starim delu ne, ampak pred časom gnjilobo v delani les pripravi.

O spomladanskim čusu sekaniga lesá se pa zamok ne more prijeti, kér gorkóta tanjkotočni sok kmalo posuší, in stori, de vsa mokrota zgine iz njega; tak les je lohák in suh, de zvoní.

Nar bolje je zgodaj spomladi les posekovati; tačas, ko gorkó prihaja; — preobilna mokrota zgine iz lesá, sok jame močno gibati se, lesene letine, žilice in kitice se raztegnejo in se odprejo, iz njih kmalo zgine zimska mokrota, zgošeni sok se v tem času narložeje in nar hitreje posuší.

Res je, de se červ na spomlad hitreje perkáže, kot pozimi, ravno zato, kér mu je točni sok prijetna hrana. Temu se pa lahkó pomaga, kakor je bilo že v poprejšnim razlaganju povedano, in kakor bo tudi še v prihodnje opomnjeno.

Res je tudi, de v zimskim času sekan les je terji od spomladanskiga, pa je tudi bolj kerhek ali pust za vdelovanje, kakor spomladanski. Že sperviga je bilo skazáno, de je treba pri vdelovanji ali vstavljanji lesá bolj na ločnost in posebno na suhost, kot na gostót in terdobo lesá gledati. Gotovo je težak les terdnejši od lahkiga, teža mu da moč, pa mokrota mu ne smé teže dati, ampak lastna mora biti teža lesá, ktero mu le pleme, kraj, zemlja in dobra rast dati zamorejo.

Desiravno so marsikteri posestniki gojzdov ali borštov koristniga posekovanja o pravim času prepričani, vender malo porajtajo na to, ampak sekajo les kadar je, zavoljo posebnih dobičkov. Neki ga sekajo za prodajo, kadar jim je denarja potreba; drugi pa spomladi, le zavoljo berila in prodaja lupja.

(Dalje sledí.)

Velki letni zbor c. k. krajske kmetijske družbe.

Letni zbor c. k. krajske kmetijske družbe v Ljubljani je bil 5. dan tega mesca. Predsednik zbora so bili visokorodni gospod grof Welsperg, namestnik c. k. ilirskiga deželnega poglavarja.

Vodja kmetijske družbe visokorodni grof Vuk Lichtenberg so s prijaznim nagovorom začeli pomenkvanje današnjega zbora, v katerim so važniših opravil kmetijske družbe o pretečenim letu opomnili. Spomnili so pa tudi z milimi besedami tistih udov, ktere nam je smert v pretečenim leti vzela, posebno pa gosp. Jožefa Rudeža rajneiga grajsaka v Ribnici, ki je več ko 26 let nevtrudljivi podpornik krajske kmetijske družbe bil.

Po tem je tajnik kmetijske družbe, Dr. Bleiweis bral posamezne opravila družbnega odborstva.

Tukaj so bile povedane prvič opravila, ktere je odborstvo prejelo od c. k. deželniga poglavarstva; potem je bila napovedana letasnja razstava sadja v Ljubljani za prihodnjo jesen. Dokončan drugi natis krajskiga vertnarja gosp. Pirca je bil družbi na znanje dan in pri ti priči je bilo tudi opomnjeno, de nam je silno potreba na rejo gojzdnih dreves misliti in de najkmetje prihodnjič začnejo pridno nabirati smerekoviga in jeloviga semena za pomnoženje svojih gojzdov, pa tudi za prodajo teh semen, ktere bo kmetijska družba tudi prihodnjič rada kupovala, in jih potem, kar bo moč, po nar nižji ceni prodajala, de si bojo tudi tisti kmetovavci zamogli teh semen omisliti, ki si jih ne morejo sami nabirati.

Dalje je bilo družbi povedano, de je v začetku tega leta gosp. Dr. Struppi prevzel oskerbništvo družbnega verta na Poljanah v Ljubljani in de bo po namenu družbe skerbel za obilno izrejenje žlahtnih sadnih in murbnih dreves, zraven tega pa mnoge kmetijske skušnje napravljaj. Kér se vsako kmetištvo nar bolj ponaša, če ga imá gospodár pred svojimi očmi, je kmetijska družba gospoda dohtarja naprosila, de bi se na imenovani vert preselil. Za občni prid ves vnet gospod je to opravilo rad prevzel in od perviga velkiga travna že stanuje v hišici, ki v tem vertu stoji. Imenovani vert leži blizo cukrofabrike in je blizo 6 oralov velik. Kér je gosp. Dr. Struppi tudi c. k. deželni zdravnik za živino in kér je na tem vertu lep prostor za ogledovanje zdrave in bolne živine, bo mende to našim kmetam práv všeč, kér bojo odsihmal lahko svojo živino k gospodu zdravniku vodili in ga za svet in zdravila popraševali.

Potem je bilo oznanjeno, de je gosp. Leskovic, tajnikov družnik, po dovoljenji kmetijskiga odborstva v začetku tega leta prevzel opravilstvo Graške družbe sv. Florjana ali asekurancije za Ljubljanski in nekdanji Izanski kanton in de naj se pri njem v pisarnici kmetijske družbe oglasi, kdor iz imenovanih kantonov ima pri ti asekurancii kaj opraviti.

Nadalje je bila razglašena častna delitev daril pridnim sadjorednikom, ki so lani sreberne svetinje prejeli.

Potem je bilo veselo razširanje kmetijskih in rokodelskih Novic v letasnjim letu na znanje dano in povedano, de je letas zopet 140 deležnikov več kot lani, in de celo število zdaj znese 1257. Pri ti priliki je bilo pevedano, de je lanjska Doklada Novic: „Vinoreja“ visokočastitljiviga gospoda Vertovca povsod zaslužno veliko čast in hvalo našla, in de bo letasnja doklada „Miloserčnost do žival“ gotovo tudi veliko lepiga sadu prinesla. Pisatelj te lepe knjižice je bil na glas pohvaljen, in je visoke časti vredni gospod Mihael Stojan iz Štajerskiga, fajmošter na Gomilskim in tudi ud krajske kmetijske družbe, kteri se je on s svojimi lepimi sostavki v Novicah že davnej močno prikupil.

Od letasnje nemške in slovenske pratike je bilo povedano, de ste zopet veliko veliko prijatlov našle. Od slovenske pratike je bilo letas 38 tavžent, tedej 2 tavžent več prodanih, kot lani. Veliko kmetov je prišlo k vredniku Novic in pratike, ki so se posebno zahvalili, desmo jim cesarske postave od živinske kupčije v letasnji pratiki na znanje dali, od kterih popred clo nič vedili niso. — Gospodu Potočniku, fajmoštru v Šentvidu nad Ljubljano se je odborstvo zahvalilo, de je zopet prvi (astronomiški) del nemške in slovenske pratike zložil.

Potem so prišli česki kolovrati na versto, od kterih je bilo povedano, de jih je pretečeno leto sam Unglert 132 poprodal, kar od očitniga razširanja teh koristnih kolovratov pričuje. — Na ogled postavljen je bil tudi Dollov kolovrat iz Zagreba, kteriga nam je slavna

Zagrebska kmetijska družba poslala, kteriga pa zvedeni predivci niso kaj poterdili. Čez českiga kolovrata ga ni, in Unglertovi česki kolovrati so nar veči hvale vredni; le škoda de niso bolj po ceni.

Sklep tega, kar je Dr. Bleiweis od opravi od borstva bral, je bilo povabilo Njih cesarske Svitlosti, avstrijskiga Nadvojvoda Ioana, de bi veliko udov krajske kmetijske družbe prihodnjo jesen k velikim zboru nemških kmetovavcov prišlo, in de bi se tudi posebne kmetijske skušnje krajskih kmetovavcov tamkej razglasile.

(Dalje sledi.)

Vraža — huda reč.

Bliz Ljubljane prebiva néka žena, ki zna s peskam svétih Ušarij oči ozdravljati.

Poprejšnji téden je tukaj eni ženi smét v oči peršla; berž pride svetvavka s péskam svétih Ušarij, in ko ga v osmeteno okó déne, ji je ta (kdo bi bil to mislil?!) še veliko hujsi storil, kakor poprej smét. Verh skleče bolečine, ktera ji noč in dan ni dala počitka, ji je še to velike težave delalo, de ga po perzadevanji in terpljenji eniga tedna ni mogla iz očesa spraviti. Ko ji hude bolečine že ni bilo več prestati, gre k lekarju pomoči iskat; v bolnišnici so jo trije deržali, kadar ji je lekár z jekléno jévico po očesu brodil, pa vse strašne bolečine so bile zastoj: péška ji ni mogel iz otekliga in kervaviga očesa spraviti; takó hudo je v njem zasajen. Precej po tem jo pride nadlégovat ozdravljavka, ter ji pravi, de hoče pések nazaj iméti, de bi še ktéri drugi prijatelji z njim postrégla. O, pač bi ti ga rada nazaj dala, pravi réva v svojih bolečinah, ko bi se le dal iz očesa spraviti!

Zdaj ta réva še le vé, kaj storí pések svetih Ušarij, in de njena svetvavka zna le ozdravljati, pa ne ozdraviti. De bi pač ljudjé skorej več pameti iméli!

Drobtince za novo leto 1846.

V 2. listu Novic oznanjene in željno pričakovane „Drobtince“, nabrane po visoko častiljivemu gospodu Slomšekcu so pred nekimi dnevi na svitlo prišle.

Sserčnim veseljem pozdravimo to knjigo — naših Novic ljubo sestrico — ktera bo, kakor te, skerbela za časno in večno osrečenje svojih bravecov. Veliko lepih in koristnih podukov, pa tudi povest in pesmic za kratek čas je tu nabranih, ki so v naslednjih razdelkih zverstene: 1) Stare resnice v novi obleki (v 10 sostavkih); 2) Prigodbe vesele in žalostne (v 10 sostavkih); 3) Razgled za stare in mlade (v 10 sostavkih); 4) Prilike in basni (v 10 sostavkih); 5) Ogledalo za šolo (v 10 sostavkih); 6) Slovenska gerlica, ktera obseže 10 pesmic ljubeznjive matere, 20 pesem za dobro voljo in kratek čas, 10 pa za pobožnost. Nekoliko sostavkov je v starim, veči del pa je v novim pravopisu pisan. Kér je novi pravopis zdej že povsod dobro znan, bi pač práv bilo, ko bi drugo leto vsi sostavki le v edinim novim pravopisu pisani bili, kér — kakor je tudi pri Novicah poprej bilo — mešanca bravec moti. Kteriga ni sram pritožiti se, de si ne more treh čerk v glavo vtisniti, ta nima veliko veselja do branja in gotovo tudi stariga pisanja le malo bere.

Serčnimu priporočanju teh bukev vsim duhovnim gospodam, učiteljem in učencam, staršem in otrokam perstavimo še milo povabljenje gosp. Slomškega na vse slovenske pisatelje, ktero je „Drobtincam“ perdjano in se takóle glasi:

„Prijatli in pomočniki naj bojo lepo prošeni, kolikor

jim je drago in mogoče, dobrih drobtine — in naj bi lepi kosčiki bili, še bolje — za našo slovensko krušenco nabrati in v Celje gospodu vodju nemških šol poslati, saj do binkoš, za prihodnje leto. Za vsako drobtinco bomo „Bog plati“ rekli, ako nam plačati ne bo mogoče.“

Dr. Bleiweis.

Dopis iz Celja.

Kjer so pred enim letam še zeleni travniki in eve-teči verti bili, zdej kolodvor (Bahnhof) stoji, veličansko kot kakiga kneza poslopje, gré železnica (železna cesta), in hrumejo železni sloni, hlapóni (Lokomotiven) imenovani.

Že več dni poskušajo te železne konje, kakor jih kmetje okoli Celja imenujejo. Perpravljeni so že trije hlaponi, kateri imajo imena: Ocean, Grossglockner in Idria. 27. dan pretečeniga mesca je vikši ogleda c. k. železnice Dr. Ghega pervo poskušnjo s hlaponom storil in se od Marburga v Celje nazaj v dveh urah in 45 minutah perpeljal. Ko vihar dirjajo hlaponi do Marburga in nazaj; v Gradec nas bodo perhodnji mesec vozili. —

Kaj družiga; imamo že lepo spomlad, ali bolj po pravim govoriti, vroče poletje. Žito visoko, hoste zelene, sadne drevesa in vinske gorice v cvetji rodovitno letino nam obétajo.

J. Š.

Zahvala.

V imenu vsih učencov latinskih šol v Novim mestu se ponižno in serčno zahvalim rodoljubimu dobrotniku, ki nas je prvi dan velkiga travna z Novicami celiga četrtega tečaja brez vsiga plačila razveselil. Ko sim v šoli pervikrat za uk paznim učencam namen in korist Novic pokazal, in jim slovečo pesem: „Blagor Ferdinandu milimu“ prebral, so vsi hrepeneli jih tudi sami brati. Upam, de bodo Novice, kakor povsod, tudi per naših mladenčih latinskih šol, umnih za druge jezike, svoj lepi namen dosegle; njih daritev pa je nepozabljiv spomin hvaležnosti proti dobrotniku v serca vsih učencov in učenika globoko vtisnila. —

P. M. P.

Novomesto 4. dan velkiga travna 1846.

Urno, kaj je noviga?

(Sveti Oče Papež v Rimu) so Velki četrtek po kersanskokatolski šegi dvanajstim možem z lastnimi rokami nogé umivali, od katerih sta bila 2 Čeha iz Litomérske škofije, 1 Francoz, 1 Švajcar, 1 Indijan, 1 Etijopeec, 1 Kitajec (Kinez), 1 Azjatec, 1 Afrikan, 1 Amerikan, 1 Maronitan in 1 Vlah (Wallache).

Znajdba vganjke v poprejšnjim listu je:

25.

Današnjemu listu je perdjana 9. doklada — in pa četerti del bukvic pod nadpisam „Milo-serčnost do žival“.

Žitni kup.	V Ljubljani		V Krajnju	
	9. Velkitravna.		4. Velkitravna.	
	gold.	kr.	gold.	kr.
1 mernik Pšenice domače....	1	55	2	5
1 » » banaške...	2	6	2	12
1 » Turšice.....	1	6	1	18
1 » Soršice.....	—	—	1	33
1 » Rēži.....	1	30	1	38
1 » Ječmena.....	1	10	1	20
1 » Prosa.....	1	10	1	15
1 » Ajde.....	1	2	1	3
1 » Ovsa.....	—	51	—	54

ljudi smerti po kužnih kozah varjejo in branijo, de se človeškemu narodu od Bogá dana lepôta ohrani.

V Ljubljani je začel rajnki Dr. Vincenci Kern v letu 1798 koze staviti, in sicer jih je v prvem letu 60 otrokam stavil. Zdej je že povsod stara navada, de se otrokam na spomlad kozé stavijo.

(Konec sledí.)

Velki letni zbor c. k. krajske kmetijske družbe.

(Nadalje.)

Gosp. Dr. Struppi, sedajni oskerbnik Ljubljanskiga družbniga verta na Poljanah, je popisal sadne in murbne drevesa in vse karkoli je bilo letas na tem vertu sejana ali sajeniga. Reja murbnih dreves se je na Krajskim močno povzdignila in po Dolenskim in Gorenskim so se je jeli kmetovavci zlo poprijemati. Kmetijska družba bo tedej skerbela, de bo vsak, kdor koli bo hotel, po nizki ceni murbnih drevesc ali pa tudi semen dobival. Po popisu gosp. dohtarja stoji na imenovanem vertu zdej 520 starejih murbnih dreves; nekoliko izmed njih jih je za pičo židnih gosenc namenjenih, nekoliko pa de se bo seme od njih jemálo. Razun teh 520 dreves stoji še 17 tavžent drevesc beliga in moretjanskiga plemena razne starosti za prodajo pripravljenih, 2 tavžent drevesc pa velikolistnatiga plemena. Letasnje leto je bilo 6 tavžent drevesc po nizki ceni prodanih, nekaj pa tudi brez plačila kmetam podarenih. Dva funta semena je bilo za posetev pripravljeniga, ki je zdej že posejano. Po takim ravnanji bo v malo letih kmetijska družba v stanu, vsako leto kakih 10 tavžent murbnih drevesc kmetovavcam podati, kér imamo za gotovo pričakovati, de bo gosp. Dr. Struppi lepó naprej peljal in od leta do leta razširjeval, kar je gosp. Dr. Orel, poprejšni oskerbnik tega verta, osnoval.

Tudi za sadjorejo bo gosp. Dr. Struppi, karkoli bo moč skerbel; v ti reči bo pa več truda in časa potreba. Zdej stoji na vertu 502 odrašenih sadnih, večidel žlahtnih dreves, od katerih se bojo cepi jemali. Letas je bilo od 5 tavžent jabelčnih divjakov 3 tavžent cepljenih; dva tavžent pa, ki jih je ostalo, bodo drugo leto cepljeni, in tudi 8 sto hruškovih divjakov, ki so letas bili v vert zasajeni. 1 funt jabelčnih in pa pol funta hruškovih pešká, ki so bile lani sejane, lepo rast obetajo. — Razun tega so na vertu posajene podzemeljce iz vsih kantonov cele krajske dežele v ta namen, de bi se obilno semena pridélalo, to je: tistiga praviga semena, ki se po cvetji v podobi majhnih jabelčkov prikaže. — Vsejane so za poskušnjo še mnoge ptuje žita, rusovski lan, angležki peteršelj, buče tistiga plemena, ki po centu vagajo, akacijevo in smerekovo seme, divji kôstanj, i. t. d.

Kmetijska družba ima tudi na Ljubljanskim mahu (močirji) 25 oralov veliko zemljiše, ktero so ji rajnki Cesar Franc kupili, de ga imá — sosedam v izgled — obdelovati; 2 tavžent goldinarjev so ji v ta namen podarili, in pervolili, de se sme Francovo zemljiše imenovati. Gospodu Drju. Orlu je to obdelovanje izročeno. Razun 6 oralov je že vse obdelano v njive, senožeti in gojzde; to zemljiše je bilo v začetku nar slabši na celim mahu; pa ravno takó je moglo biti, kér so rajnki Cesar ukazali, de naj kmetijska družba drugim sosedam v izgled močirje po nar boljši vednosti obdeljuje.

(Konec sledí.)

Nesrečne prigodbe — drugim nauk.

Ni davnej kar je neki Mitrovčan voz vina v Karlovcu v Slavonii kupil, ktero mu je znan voznik v Mitrovic peljal. V terg pridši, ki mu je Ruma ime, se v neki gostivnici vstavita, in se ondi vina čez mero

navlečeta. Od tam že zvečer pôzno odrineta in se na polne sode vsedeta, in ko se proti Mitrovcu dremaje peljata, se jima voz polomi; Mitrovčan pade pod sod, ki je 10 veder vina deržal, voznik ovehne pa na drugo stran vozá. Kmalo po tem so ju obadva spijoča našli; eniga v časnim, drugiga pa v večnim spanji.

(Smert po vžitih starih jetrenih klobasah). Na Bavarskim so 2. dan pretečeniga mesca en kovač, njegova žena in en šivár, ki je per kovaču v deli bil, stare jetrene klobase jedli. Hud strup, ki se v starih jetrenih in kervavih klobasah zaredí, je nar poprej kovača, in potem šivarja ob življenje pripravil, kovačica pa je tudi takó hudo zbolela, de so jo javalne smerti oteli. — Glejte bravci! de je res, kar smo vam že večkrat perpovedovali!

Slovenski oglednik. *)

1. list.

Stricu Jurju, metlárju v Rovtah.

Preljubi stric! v serce me je veselilo viditi, de si tudi Ti par petic za Novice poslal, in pokazal, de imate tudi Rovtarji glavo in sercé na pravim kraji, in de marsikteriga mestnjana in širokoustniga bahača osramite, ki vas zaničuje. Pa takó je svet vstvarjen in ne jez, ne Ti mu ne moreva pomagati, de je večidel — narobe svét. Ne maraj nič: Ti si pokazal, de so hribovci tudi umni ljudjé; zató Tebe izmed vsih družih povzdignem in Ti ta list pišem. Tode ne misli že, de si nehal Rovtar biti in de si že več ko Rovtar, če Ti pišem; metlár si in boš ostal, in ravno kér si metlár, Ti pišem: prvič de Te potolažim, drugič pa, de pameten odgovor od Tebe dobim na vprašanje, ktero na sklepu tega lista bereš.

Vem, de boš stermo gledal pri besedah „de Te potolažim“, pa kaj čem, reči Ti moram, de ste Ti in vsi tvoji bratje v nevarnosti ob svoj kosčik kruha priti, kteriga si s metlámi v potu svojiga obličja zaslužite. Zakaj de ste v nevarnosti, boš zdajci zvedel. — Glej ravno zdej pridem iz mesta, kjer sim imel opravek, ves oprášen kakor mlinar in prahú sit, de se ne morem odkašljati. „Bog se usmili, kje si bil, de si tak?“ me vpraša prijatelj. Rad bi mu bil odgovoril, pa kašelj mi ni pripustil. Jezil bi se bil, če bi se plačalo, nad vsako neumnostjo jezo spušati. Misli si mojo nadlogo. Pot me je peljala po mestu ravno za dvema ženskama iz predmestja; našopirjeni ste bile in košati, de si Rovtar ni vstani misliti kakó. To bi še nič ne djalo; ali krila ste imele takó dolge tudi, de si ga je vsaki ped dolgo po tleh vleklo, in kér je bil ravno silno velik prah, je bila za njima taka megla prahú, de tri pedi pred sabo nisim muhe razločil. Mislil sim si: ubogi Jurče! čimú se domá z metlámi ubijaš? Ljubljana jih ne potrebuje in jih ne bo potrebovala, dokler se bodo ženske takó nosile. — Vidim Te, dragi stricek, kakó metle v en kót, Novice v drugi kot mečeš, de Ti kaj taciga povedo; pa ne maraj nič, saj veš de je ženska nošnja današnji čas taka, kakor ženske misli, danes dolga, jutri pa kratka do kolén. Le pridi kmalo v Ljubljano z metlámi in stavim, tistih hišinj in kuhare, kterim si o Trijacihi svoje metle prodál, v njih dolzih novih krilih ne boš poznal več, in če drugič prideš tudi ne; verjemi mi de ne. Zakaj pobrale bodo vse, kar bo njih gospodinjam odpadlo; in to pride vse iz tega, kér hoče današnji dan vse gospá biti, in nej bo komaj mesec v

*) Dajali bomo od časa do časa liste temu enake v Novice, in mislimo, de bomo z njimi marsikterimu domorodcu vstregli, akoravno vemo, de nam bo ta ali uni zabavljivost očital. Mi pa ne bomo namena Novic nikoli prezérli, kteri je: učiti, podučiti, hvaliti vsaciga, komur hvala gré, in s kersansko ljubeznijo in rahljimi besedami grajati napénosti, in pobiljšati, kar se pobiljšati da — k pridu našiga naroda.

pokvarila, ga je omamila, de je omedlel. Ljudje začno od vsih krajev prihajati, in tudi stari štepihar, oče per-viga, prisopiha, ter hoče za sinam, de bi ga rešil. Gosposka pa prepové in nobenimu več v nevarnost ne da. Jeli so hudo sapo iz štepiha izpravljati; pa še drugi dan se jim ni dala pregnati. Možá, ki so ga do pol štepiha na vervi izpustili, so mogli na pol mertviga nazaj potegniti, mertva trupla pa z železnimi mački izvleči.

Vsa ta nesreča bi se ne bila pripetila, naj bi bil mlaji štepihar sapo z lučjo poskusil. Poprejško se v take zaperte duple gré, se mora prižgana luč naprej nēsti. Ako luč vgasne, tudi človek v tajisto ne smé.

(Dalje sledí.)

Stavljenje kóz ali osepenec je velika dobrota!

(Konec.)

Petdesetletne skušnje so nam pokazale, de dobrotljivi Bog ni veči telesne dobrote človeštvu podaril, kakor je stavljenje kóz, ki so lahka in nedolžna pa gotova pomoč zoper hudo kugo, ktera kjer koli se prikaže svoje grozovitne moči še dan današinj zgubila ni.

Z veseljem tedej nosijo po vsih deželah skerbne matere svoje otročice k zdravnikom, de jim koze stavijo in jih po ti poti hude nevarnosti obvarjejo. One komej čakajo, de spodlad pride, ki je navadni čas koze staviti.

Le malo je tacihi ljudi, ki nočejo te velike dobrote spoznati, od kterih visoke časti vredni gospod opát Slomšek takóle pišejo: „Sovražnik človeške sreče zoper ta božji dar ljudi podpihuje, de pravijo, kakor de bi to delo kaj ne pomagalo. Drugi gučajo, kakor de bi zdej ljudje zastran vpeljanihi osepenec poprej mērli, kēr se truplo práv ne iztrebi. Vse to so prazne, neumne misli. Nekteri clo basajo, de se po stavljenih kozah sveti kerst zgubi in hudimu podpiše. Kaj taciga misliti ali ziniti je greh. To učijo krivi preroki neumne ljudi, kterim se za špeh in klobase sladkajo. Kdo se ne trese pred čudnimi kvantami, ki jih taki rakomavzarji zmislijo! Povejte mi, ali ni vse to satanovo seme? Tudi duhovni pastirji vam koze staviti priporočajo. Kdor pa cerkev ne posluša, ni kristjan, ampak hajd in očiten grešnik“.

Dobrota stavljenih kóz je že sploh takó spoznana, de jih že davnej po Avstrijskim, Marskim, Českim, Ogerskim i. t. d. tudi ovcam stavijo, ktere imajo tudi svoje lastne hude kozé. Slavni kmetovavec Heintel je prerajtal, de poprej, ko še ovcam niso kóz stavili, je vsako leto samó po avstrijskim cesarstvu okoli štirkratsto tavžent ovác pocepalo. Zdej pa je ta strašna kuga odvernjena, kjer je stavljenje kóz vpeljano. Lejte neizrečeno dobroto, ki je očitna ko svitlo sonce!

Če pametni ljudje clo za zdravje svoje živine skerbé, kaj se bo človek branil, za svoje otroke skerbeti?! Nikdar ne. Starši, ki svojim otrokam koze staviti branijo, se pregrešijo ne le samó zoper cesarske postave, ampak tudi zoper Božjo zapoved, ki nam veva, za zdravje skerbeti.

Dobrota, ktero nam dobro stavljenje kozé ponujajo, obstoji v temle: 1) One obvarjejo človeka za več let ali včasih tudi za celo življenje kužne kozne bolezni; 2) če se primeri, de bi kdo kužne kozé nalezil, jim vzamejo navadno hudo moč in storijo, de jih človek lahko prestopi; 3) cela bolezin stavljenih kóz ostane le na rami in sicer zdravo otroče od stavljenih kóz le malo boleha, nektero pa clo nič; 4) v desetih dneh je vsa bolezin večidel pri kraji in rane se začnejo potem sušiti in celiti. — Nadjamo se, de bodo te besede vse starše prepričale neizrečeno velikih dobrot, ki jih je človeški narod zadobil od stavljenja kóz, in de bo vsaka mati hitela, svojimu dedetu — če je zdravo — to dobroto nakloniti. — Drugo pot bomo še nekaj od tega povedali.

Dr. Bleiweis.

Velki letni zbor c. k. krajske kmetijske družbe.

(Konec.)

Sedaj je prišlo več kmetijskih reči na versto, ktere bomo bolj na tanjko v posameznih razdelkih prihodnjic na znanje dali, namreč 1) razlaganje lanoreje in pripravljajanja prediva po Vestfalski šegi v Adersbaški predivnici na Českim; 2) novo štajarsko škoporeznico; 3) razlaganje novih skušinj, ktere očitno kažejo, de je nar bolj práv, cel korún saditi; 4) novo napravo srenjskih ali soseskinih sadiš ali vertnih šol po celi Krajski deželi; 5) koristnost brane s kratkimi zobmi, kteri je váljar pritaknjen in s ktero se da veliko semena ohraniti brez de bi pridelek se kaj pomajšal; 6) poboljšanje slabiga vina, če se moštu pridene nekoliko iz koruna narejeniga cukra.

Gospod F. Terpine, grajšak v Ljubljani, so zboru pokazali cvetečo ogersko ogeršico visociga plemena, ktera daja veliko olja, pa tudi čbelam posebno dobro pašo. Oni so jo lanjsko jesen mesca Kimovca na proseno sternišo sejali, perve dni velikiga travna letas je že v polnim cvetji in vedno polna čebel bila. Čebelarjem bi vtegnila ta ogeršica posebno vseč biti, zatorej so gosp. Terpine obljubili, na koncu maliga serpana nekaj letašnjiga semena tistim kmetovavcam in čebelarjem podariti, ki bi ga hotli poskusiti.

Sreberne svetinje, ktere kmetijska družba vsako leto pridnim oskerbovavcam sadnih in murbnih dreves deli, so bile letas naslednjim kmetam podeljene: Tomažu Verniku, kmetu pri S. Andreji v Loški fari; Jožefu Dulerju iz Velkih Škerjanč v Novomeški komisii; Tomažu Jarcu iz Stranske vasi Dobravske fare, in Mihelu Sedušaku iz Tujne Mekinske komisije.

Potem so bili stroški in dohodki kmetijske družbe v pretečenim letu od gosp. Leskovica zbranim udam na znanje dani. — Gosp. Dr. Orel so bili zopet z enim glasom za odbornika c. k. kmetijske družbe za prihodnje tri leta poterjeni. Na novič je bilo 25 udov izvoljenih. —

S kratkim nagovorom so grof Lihtenberg današnji zbor sklenili.

Polšiške Toplice na Gorenskim.

Valvazor v 1. zvezku stran 148 pravi, de so bile Polšiške *) toplice zató opušene, kēr je na Gorenskimi tolikanj dober in zdrav zrak, de ljudem kaj bolehati ne da, in kēr so Gorenci takó pridni delavci, de se od dela spoté, ter toplic kaj ne potrebujejo. Mi smo teh toplic gorkoto merili; lani 15. dan Rožniga cveta so po našim toplomeru (Reaumur) 18 stopnic gorkote imele, drugi studenci po okolici pa od 9-12 stopnic; letas 15. dan Sušca so pa imele 17 in pol, drugi studenci pa od 5-10 stopnic.

Polšiške toplice so sicer v gerdim kraji (grapi) in zdej kaj nečedne, kēr ženske posebno pozimi v nje prat hodijo, in jih nihče ne snaži. Vender, kēr od velike ceste na Gobovcu **) (Schwammberg) ali od Podbrezja (Birkendorf) kaj čez eno dobro uro niso, naj bi jih po perložnosti gospodje, ki imajo v ti reči potrebno učenost in orodje (cev), po kemijsko razkrojili in ločili, in potlej svoje misli, če in za ktere bolezni se jim zdravljive zdé, na znanje dali. Morebiti de se sčasama kaki dobrotniki najdejo, kteri bi jih popravili — ali veliko več na novo postavili; zakaj če bi tudi svojih potroškov koj práv debelo povernjenih ne imeli, bodo vender dve

*) Polšica je vas v Ovsiški fari od Krajnja, Teržica in Radolce debeli dve uri.

**) Od Gobovca do Podnarta se da po komesijski cesti z vsakim vozom in z vsako še toliko kočijo peljati.